

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)

परीक्षा : एप्रिल - २०२६

सत्र - २

विषय : विशेष ग्रंथालये (ML25-213)

दिनांक : ३०/०४/२०२६ गुण : १०० वेळ : स.१०.०० ते दु १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)

१. विशेष ग्रंथालयात ----- संग्रह करतात.
अ) प्रलेखांचा ब) वस्तु
क) डेटाबेस ड) वरीलपैकी सर्व
२. प्रत्येक ----- ग्रंथालयाचे वैशिष्ट्य वेगळे असते.
अ) सार्वजनिक ब) विशेष
क) कारागृह ड) वृत्तपत्रीय
३. विशेष ग्रंथालय म्हणजे ----- चालवलेली ग्रंथालये होय.
अ) विशेषज्ञांनी ब) संशोधकांनी
क) वाचकांनी ड) यापैकी नाही
४. बाल मनावर संस्कार व्हावेत व मुलांमध्ये वाचनाची आवड निर्माण व्हावी याकरिता ----- कार्यरत असतात.
अ) शासकीय ग्रंथालय ब) वृत्तपत्रीय ग्रंथालय
क) कारागृह ग्रंथालय ड) बाल ग्रंथालय
५. ग्रंथालयाची इमारत ----- असावी.
अ) केंद्रस्थानी ब) शहराच्या बाहेर
क) एकाच शहरात ड) यापैकी नाही
६. ----- नावाच्या वृक्षाच्या सालीपासून भूर्जपत्र तयार होते.
अ) भूर्ज ब) ताडपत्र
क) ताम्रपट ड) यापैकी नाही
७. ----- लिपीतील वाचन साहित्य प्रामुख्याने अंधासाठी ग्रंथालय येथे पहावयास मिळते.
अ) देवनागरी ब) रोमन
क) ग्रीक ड) ब्रेल
८. नियमित प्रकाशित होत राहणारे जे प्रलेख त्यांना ----- म्हणतात.
अ) पुस्तके ब) वर्तमानपत्रे
क) अहवाल ड) नियतकालिके
९. Manuscript हा शब्द ----- भाषेतील आहे.
अ) लॅटिन ब) फ्रेंच
क) संस्कृत ड) मराठी
१०. ----- तयार करणे ही एक कला आहे.
अ) पुस्तक ब) हस्तलिखिते
क) नियतकालिके ड) वरीलपैकी सर्व

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)

१. विशेष ग्रंथालयाची संकल्पना, व्याख्या आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा ?
२. प्रचलित जागरूकता सेवा या बदल सविस्तर माहिती लिहा ?
३. विशेष ग्रंथालयाची व्याख्या सांगून आवश्यकता स्पष्ट करा ?

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)

१. विशेष ग्रंथालयातील वाचन साहित्याचे प्रकार स्पष्ट करा ?
२. मनुष्यबळ नियोजन संकल्पना स्पष्ट करा ?

३. विशेष ग्रंथालयाचे प्रकार स्पष्ट करा?

प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २)

(२०)

१. वित्तीय व्यवस्थापन
२. पेटंट
३. इफ्ला

English Translation
Special Library (ML25-213)

Q. 1 Choose the correct option **(10)**

1. Special libraries collect _____.
a) Documents
b) Object
c) Database
d) All of the above
2. Every _____ library has a different characteristic.
a) Public Library
b) Special Library
c) Prison Library
d) Newspaper Library
3. Special libraries are libraries run by _____.
a) by specialists
b) by researchers
c) by readers
d) none of these
4. _____ works to instill culture in children's minds and instill a love of reading in them.
a) Government library
b) Newspaper library
c) Prison library
d) Children's library
5. The library building should be _____.
a) In the center
b) Outside the city
c) In the same city
d) None of these
6. Birch bark is made from the bark of a tree called _____.
a) Birch
b) Tarpaulin
c) Copper foil
d) None of these
7. Reading materials in _____ script are mainly available at libraries for the blind.
a) Devanagari
b) Roman
c) Greek
d) Braille
8. Documents that are published regularly are called _____.
a) Books
b) Newspapers
c) Reports
d) Journals
9. The word manuscript is from _____ language.
a) Latin
b) French
c) Sanskrit
d) Marathi
10. Creating _____ is an art.
a) Book
b) Manuscripts
c) Journals
d) All of the above

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) **(30)**

1. Explain the concept, definition and characteristics of a special library?
2. Write detailed information about the Current awareness service?
3. Explain the requirement by giving the definition of a special library?

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) **(40)**

1. Explain the types of reading materials in a special library. ?
2. Explain the concept of human resource planning?
3. Explain the types of special libraries?

Q. 4 Write Short notes (Any 2) **(20)**

1. Financial Management
2. Patent
3. IFLA